

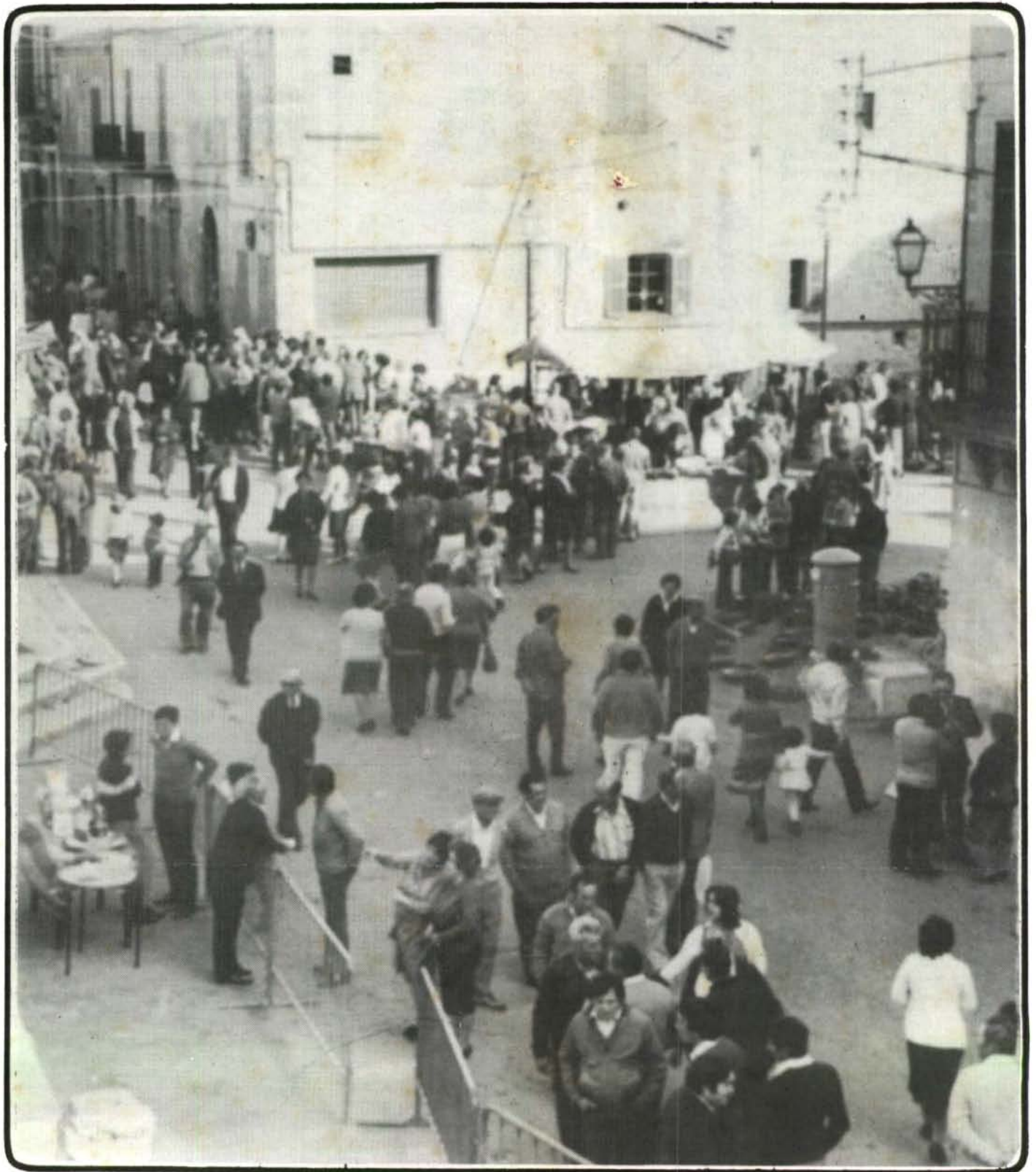
BONIA PAU

Núm. 418 Any XXXV

MONTUÏRI

DESEMBRE 1987

Podem menjar tords?

Quan ens trobam en plena època del tord i després de més d'un any de la prohibició de la caça, comercialització i consumició d'aquesta au per mor de la presència de radioactivitat perjudicial per a l'organisme humà, publicam l'article que l'epidemiòleg Miquel Riera Alcover, Tècnic de Salut Pública, va difondre a "7 Setmanari" de Manacor, a la darrera del passat mes d'Octubre.

Dia 28 d'abril de l'any passat les agències de notícies de tot el món sorprenen a la gent amb l'anunci que la central nuclear de Chernobyl ha tengut una avaria de conseqüències greus. El nucli del reactor s'ha fus i la radioactivitat s'escampa per tot arreu.

Una setmana després ens arriben notícies que els núvols radioactius afecten els aliments de tot el centre i nord d'Europa. Per damunt les Illes Balears passen núvols amb radioactivitat, emperò molt poc carregats.

L'alarma no es produeix fins a l'octubre quan arriben els primers tords i estornells procedents de zones contaminades. A un tord ucraïnà se li ocorreix venir a passar l'hivern a Mallorca i el govern davant un tord radioactiu i per afeït comunista prohibeix de manera dràstica caçar aucells, menjar-los i vendre'ls.

De bell nou, enguany, han arribat els tords, els estornells i les cegues per passar el fred amb nosaltres. Els primers tords que han vingut i que s'han agafat pareix que també són radioactius emperò manco que l'any passat. Supòs que aquesta vegada les autoritats no diran res i podrem menjar tords legalment.

QUÈ ÉS LA RADIOACTIVITAT?

Bé; i què és això de la radioactivitat? Refresquem un poc la memòria. La radioactivitat és una emissió de radiacions per part d'un cos, com és ara l'urani, que no es veuen, que travessen la matèria i que afecten més o manco a tot el que tenen devora. El efectes són químics i físics i a la matèria orgànica li

produeixen alteracions de moltes classes.

Hi ha una radioactivitat natural que ens ve del sol, dels estels i dels minerals que són radioactius per naturalesa. Hi ha una radioactivitat artificial que ens ve de les centrals nuclears, de les bombes atòmiques, dels sistemes que empram els metges per diagnosticar (Raigs X) i també per curar, etc. etc.

Hi ha uns altres aparells que són com una placa fotogràfica que duen penjada les persones que treballen allà on hi ha radiacions, com els hospitals, laboratoris, etc. La radioactivitat impressiona la placa poc a poc i cada temporada es mira si el dosímetre, i per tant la persona que el duu, ha rebut molta o poca radiació.

Com sabem on hi ha radioactivitat? Idò, empram tres mètodes per saber-ho. Hi ha un instrument que deim "beiger" que determina la presència de radioactivitat quan aquesta és bastant intensa. És com un fotòmetre que amb la busca ens diu la radioactivitat que hi ha a l'ambient.

Hi ha una tercera manera de determinar la radioactivitat. És un mètode molt sensible i només ho fan a laboratoris molt especialitzats. Els tords que s'analitzaren l'any passat es varen fer a un laboratori d'aquests. La radioactivitat era molt baixa i un "beiger" no ho hagués senyalat ni de molt.

EFFECTES DE LA RADIOACTIVITAT

I què fa la radioactivitat a les persones? Simplificant molt podem dir que hi ha uns efectes immediats i uns tardans. Els efectes immediats es donen quan la radiació és molt grossa. Hi ha vòmits, diarrea, febre, caiguda de cabells, cansament, alteracions de la sang i fins i tot la mort. Tot depèn de la quantitat. Hagués estat molt difícil tenir aquests efectes a força de menjar tords.

Els efectes tardans són molt més incerts. Com més radioactivitat més probabilitats tenim de sofrir-los, emperò en un cas concret no es pot dir res amb seguretat. Normalment són malalties de caràcter cancerós com és ara, la leucèmia i també l'envelliment prematur, l'aparició de catarates i els efectes genètics o sia que afecten a les generacions següents.

Això no vol dir que si vàreu menjar l'any passat molts de tords hagueu de tenir per força qualcuna d'aqueixes malalties, només vol dir que tenim més probabilitats. O sia que la radioactivitat a petites dosis pel cos humà no és maligna, emperò bona no ho és gens ni mica.

Bé; però, podem menjar tords o no, enguany? Idò, mirau; si us considerau una persona d'aquelles que convé deixar per raça, de ser que no fumeu, ni beveu, ni teniu altres vicis, no en mengeu de tords, perquè com he dit, la radioactivitat no és mai bona. Ara bé, si els tords amb col us agraden una cosa de no dir i us conviden a menjar-ne, no digueu que no. Perquè aquest tord no us farà més mal que el cigarret o la copa de conyac que prendreu amb el cafè.

MIQUEL RIERA ALCOVER

25 anys enrera

30 de Desembre de 1962

El jove Baltasar Amengual Martorell celebrà la primera Missa solemne a l'església de Montuiri. Aquell dia tot el poble va reviuire gojós aquest esdeveniment, ja que feia nou anys i mig que cap montuier havia arribat al ministeri sacerdotal.

PORTADA

SA FIRA TRES ANYS ENRERA

El primer diumenge de desembre tornarem a reviuire Sa Fira. Sa Plaça i Es Dau seran els centres neuràlgics.

L'efectiva gestió de Bartomeu Tauler

la seva valuosa gestió per a la cessió de Ca Ses Monges i menjador per a l'Associació de la Tercera Edat; les obres de reforma de l'església, campanar i rectoria i la més recent, encara no acabada del tot, de la Sala Mariana. Ha mostrat sempre el seu interès pels més dèbils i necessitats, directament o mitjançant la Comissió d'Acció Social; les seves relacions i empenta cap el Club d'Esplai i l'excursionisme; la seva preocupació per a la restauració de l'orgue de la parròquia. Durant aquestes anys ha potenciat la catequesi d'adults i nins i s'ha

format un nombrós equip de catequistes; s'ha creat el Consell Parroquial de Pastoral i la Comissió Econòmica. S'ha desvetllat sempre a fi d'aconseguir una efectiva participació de la comunitat cristiana en les activitats de la parròquia.

Quan arribà va dir que les portes de la rectoria estarien sempre obertes a tothom, i així ha estat. Amb tota seguretat podem afirmar que Bartomeu Tauler és i continuarà essent un capellà d'avui i al dia.

Onofre Arbona

Carta apòcrifa

SANT PAU A LA COMUNITAT DE MONTUÏRI

Si en el passat número de BONA PAU a mode d'editorial publicàvem un senzill esbós del que feu Bartomeu Tauler relacionat amb aquesta publicació durant el temps que fou Rector de Montuïri, creim que també és deute nostre remarcar altres aspectes positius referits a la comunitat montuïrera, tant des de l'angle eclesial com des del purament seglar.

Els qui el coneixem bé sabem que és una persona activa, inquieta, preocupada pel seu entorn. Possiblement haurà estat una de les persones més completes que Montuïri ha tengut la sort d'acollir. Ja des de totd'una va propulsar una clara normalització lingüística mitjançant les funcions litúrgiques i les seves classes de català per adults.

Durant aquests anys que ha estat entre nosaltres, ha promogut o duit a terme directament nombroses realitzacions o millores que s'han traduït en una contínua i ampla activitat de la Parròquia. Com a fets més destacats cal citar la cessió del camp de futbol a l'Ajuntament, la cessió del local de Ca S'Escolà a la Tercera Edat,

Estimats: S'acosta Nadal; ho haureu notat perquè a tot arreu vos hauran ofert loteria, la televisió anuncia les "caves" que les distintes firmes vos aconsellen consumir per les pròximes festes. En el mostrador de les botigues comença a haver-hi torrò i prest estaran instal·lades les bombetes lluminoses a Plaça i al carrer del Pujol. Ha començat l'advent social publicitari i de mercat i dins uns pocs dies vosaltres mateixos iniciareu les compres per a les festes.

La preparació de Nadal està certament al carrer, però m'agradaria també que es fes a les vostres cases, i en els vostres cors. Adesau-los amb il·lusió, fent-hi un lloc perquè hi pugui néixer Jesús.

He sabut que molts de vosaltres celebren Nadal amb bulla i plats succulents, però "passen" molt de Jesús, de la salvació que ens porta, del seu missatge alliberador. ¿No veis que això és una contradicció? I el que és pitjor, m'ha arribat a les orelles, que es torna repetir el fet que mentre uns s'atipen i beuen massa, són molts els qui passen gana. Recordau el que deia fa 1952 anys als cristians de Corint (11, 17-22) "Què

voleu que vos digui, ¿què ho feis ben fet? Idò no, en això no vos puc alabar".

No crec en les vostres felicitacions nadalenes, si només són de paraula; han d'anar acompanyades d'actituds de sinceritat, diàleg, obertura i respecte, i sobretot d'interès en fer de veritat felix l'altre; però no només per les festes —això seria cosa de tacany i mesquins— sinó també durant la resta de l'any.

Vos desig que en aquest Nadal 87 refermeu els lligams de la unió i l'amor. Penseu que si no ho feis així, la vinguda de Jesús serà quasi debades.

Quan a la nit de Matines canteu el "Glòria a Déu a dalt del cel" afegiu-hi "m'esforçaré per esser a la Terra una persona que posi pau".

Finalment vos recoman que no tireu les botelles buides de vi i de xampany (de cava, que es diu ara), guardau-les uns dies, i quan véngui el camió de la Fundació "Deixalles", les recollirà. Així donareu feina a un grapat de persones.

BON NADAL PER A TOTS!

Pere Orpí Ferrer

El rector «solidari» que residirà a Montuiri

Coincidint amb la nova experiència de "Rectors solidaris" li ha tocat fixar la residència a Montuiri a En Pere Orpí Ferrer, un capellà nat a Capdepera fa 51 anys. Va entrar en el Seminari després d'haver-s'ho pensat bé, tenia 20 anys. Es va formar en el sacerdoti durant 8 anys en el Col·legi de Nostra Senyora de la Sapiència de Ciutat. I després se n'anà dos anys més a la Universitat de Comillas (Santander) on es va llicenciar en teologia. A l'acabament d'aquell estiu, el 8 de Setembre de 1966 (festa de la "Mare de Déu dels Missatges") fou ordenat a l'església d'Artà; i tres dies després la comunitat catòlica de Capdepera, amb motiu de la missa nova es vestia de gala per rebre un nou sacerdot sortit de entre els seus:

Estudià un altre curs i una vegada acabat fou nomenat rector de Peguera, lloc on hi exercí fins l'any 1979 que fou quan se n'anà de rector a Son Macià per a substituir a Bartomeu Tauler quan vingué a Montuiri.

Perquè els montuïers poguéssim saber més detalls del nou rector, per a BONA PAU li férem aquestes preguntes:

—Podries dir-nos, Pere, quina trajectòria o evolució has seguit des de la teva ordenació fins avui?

—Aquests anys han coincidit amb el post-concili, i han estat marcats per l'obertura que va iniciar dins l'Església el Papa Joan XXIII. He procurat anar evolucionant d'acord amb la trajectòria del món i de l'Església. El tracte directe amb la gent, sobretot amb la joventut, m'ha ajudat a donar passes endavant.

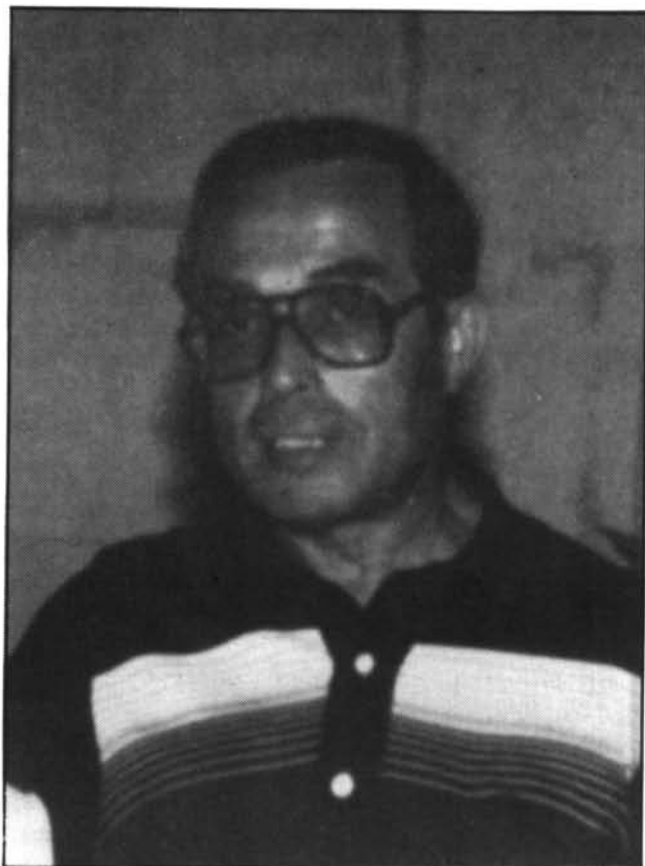
—Com et definiries a tu mateix?

—Som un home poc ambiciós, amb molts de defectes i certa sensibilitat per l'art i els valors espirituals, molt exigent amb mi mateix, i disposat a estimar i servir els altres.

—Quins creus que són el paper i la missió del capellà enmig del poble?

—Ha d'estar integrat dins el poble, ha de viure les alegries i preocupacions de la gent com si fossin seves, ha de predicar l'Evangeli sobretot amb els fets, i ha d'estar principalment, com Jesús, al costat del més dèbil.

—Sabem que tens moltes aficions. En quines has pogut treballar més?

El nou rector és llicenciat en teologia
Ha estat rector de Peguera i Son Macià
Es autor d'himnes i cants litúrgics en col.laboració amb el P.Martorell

—M'agrada la música, la pintura, la poesia, l'excursionisme, etc. El que manca és temps per cultivar tots aquests camps. Tal vegada on més he treballat és dins el sementer de la poesia, especialment com autor d'himnes i cànecs litúrgics en col.laboració amb un gran músic i bon amic: el montuïer Pare Antoni Martorell.

LABOR A SON MACIÀ

—T'ha costat molt deixar Son Macià?

—Allò que s'estima no es deixa mai del tot. Allà hi tenc molt bons amics amb els quals he conviscut durant més de vuit anys. Hem compartit moments feliços i moments desagradables, i això estreny molt els llaços d'amistat. Crec que la meua labor no està del tot acabada, però també crec que bona part del

poble té el grau de maduresa suficient per a continuar-la. Si m'he decidit a acceptar aquest canvi de residència i de responsabilitat pastoral, és perquè he vist que, tant el Sr. Bisbe com els companys del nou equip, ho creien convenient. Jo m'havia manifestat en favor dels equips i no podia fallar, ja que sempre he procurat ésser home de paraula. A més, deixar de viure a Son Macià no suposa deixar els amics que allà hi tenc, sinó fer-ne de nous.

—Continuaràs allà algunes tasques?

—D'acord amb N'Andreu Genovart, que n'és el responsable a nivell diocesà, de moment hi seguiré fent revisió de vida amb els grups de joves i adults del Moviment de Pobles. Després d'uns anys de fer camí junts, no puc deixar-los en banda. A més, i mentre pugui,estic disposat a donar una mà allà on faci falta.

—Vénc amb ganes de fer feina

—Pel que sé, Montuïri és un poble polèmic i festós.

—Són els laics els qui han de portar la responsabilitat pastoral.

—Quina ha estat la teva labor amb els nins i joves?

—Ja el primer any començarem a fer excursions amb un grup d'al.lots que venien a fer d'escolà. Més tard començarem a fer acampades i sortides més llargues i batiàrem l'estol amb el nom de: "Els Rodamons". Amb ells hem trescat Mallorca i Menorca, a peu i amb bicicleta. Ara ja són grans, però "Els Rodamons" continuen, i esper que sabran transmetre el seu esperit als al.lots més joves, que volen seguir pel mateix camí. Es pot dir que el grup ha donat com a fruit una sèrie de realitats juvenils: uns quants fan revisió de vida i pertanyen al Moviment Cristià de Pobles; un d'ells estudia en el Seminari Major; alguns han promogut la creació d'un Club d'Esplai i treballen com a monitors, etc. Tot això ha estat possible gràcies a que m'he trobat amb uns al.lots molt vàlids i sans i amb uns pares que sempre han col.laborat, perquè han vist que tot això contribuïa a fer poble i a madurar els seus fills, com a persones i com a cristians.

—Què penses de la joventut d'avui?

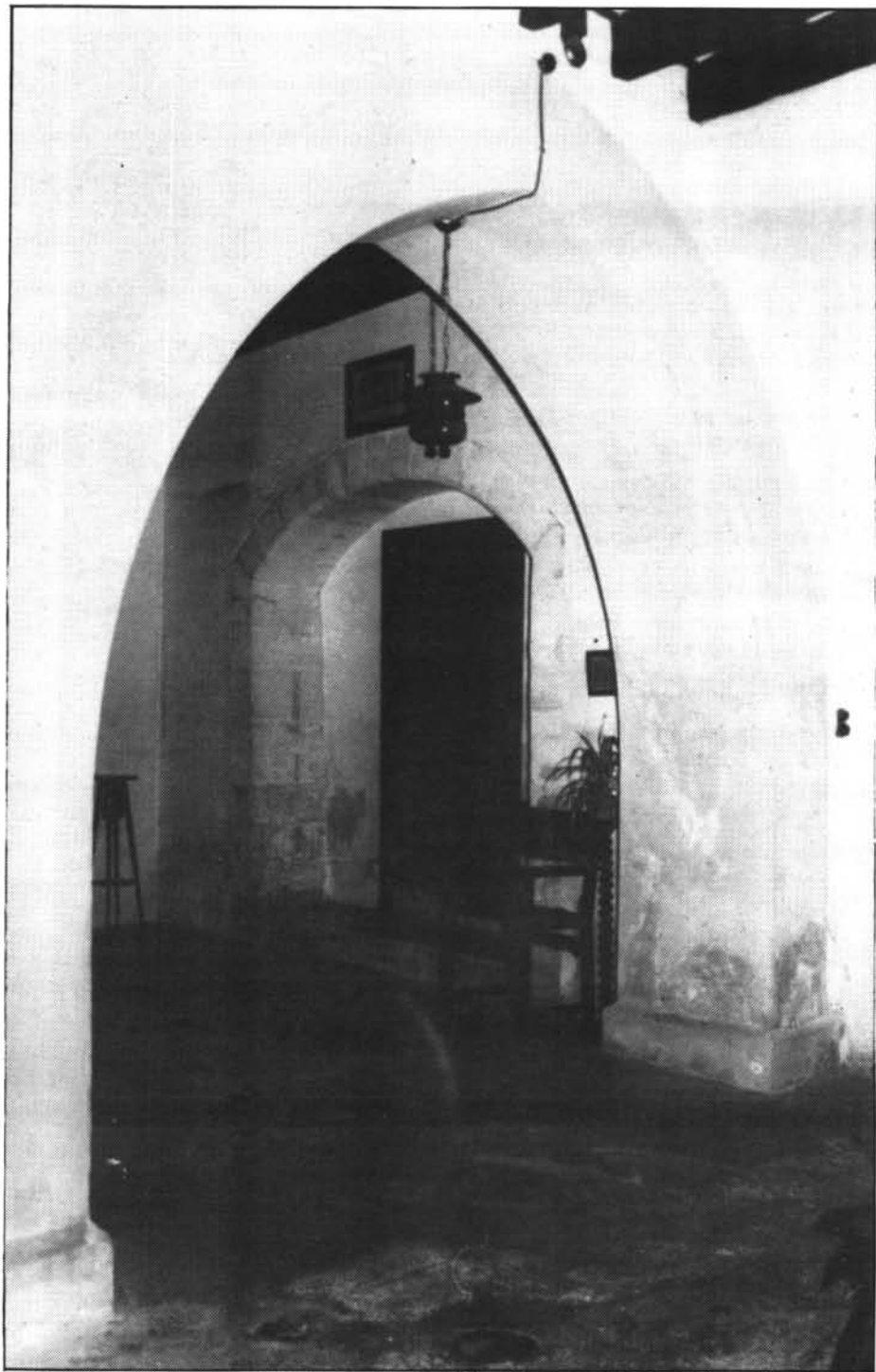
—Crec que en els pobles hi ha una joventut molt sana i sincera, però també desorientada davant el món d'avui. És necessari ajudar-los a trobar el seu camí. Això vol dir fer camí amb ells, ajudar-los a treure a llum els seus valors i a posar-los al servei dels altres.

—Com t'has trobat amb ells?

—Molt bé, perquè m'agraden les persones sinceres, que et veuen i t'aprecien tal com ets. Malgrat la diferència d'edat, els joves que m'han conegut més d'aprop m'han considerat sempre un bon amic. Podem dir que entre nosaltres no hi ha pa partit.

—Es veu que la teva tasca a Son Macià ha estat prolífica, ha generat en fets concrets i activitats de tot tipus. Podries dir-nos algunes que no hagin estat sols per als joves?

—A més del meu contacte amb els joves, a Son Macià hem duit a terme una sèrie d'activitats de caràcter cultural i de convivència: classes de llengua

A la Rectoria, on residirà el nou rector, s'hi poden contemplar aquests dos arcs antiquíssims.

i de cultura de Mallorca a través de l'Escola Municipal de Mallorquí de Manacor, tandes de ball de Bot, excursions de cap de setmana o d'un dia per a tothom, festes populars, teatre, revisió de vida amb adults, etc.

A MONTUÏRI, QUÈ?

—Després de totes aquestes tasques que véns realitzant a Son Macià, segons acabes de dir-nos i sense saber la teva acceptació per part del poble de Montu-

ïri, ¿amb quina il.lusió t'incorpores ara en el nostre poble?

—En primer lloc vull dir a tots que vénc amb ganes de fer feina, però també tenc por de no poder donar tot el rendiment que voldria, a causa de les meves limitacions. I en segon, que em fa il.lusió treballar en equip, i sobretot amb aquests companys, als quals m'uneix una forta amistat i una bona harmonia de criteris. Confii que ells m'ajudaran a tirar endavant.

(Continua a la pàg. següent)

Pere Orpí, rector «solidari»

(Ve de la pàg. anterior)

—Quina idea tens de Montuïri?

—Només conec el poble a través del que he sentit a dir a En Tauler i En Genovart, i que tal volta es podria resumir en dues paraules: polèmic i festós. Però preferesc esperar a formar-me una idea a través del contacte directe.

—Coneixes alguns costums, persones, etc. de Montuïri?

—Conec alguns elements del seu ric patrimoni cultural, com són els Cossiers, el poblat de Son Fornés, etc. Conec també algunes persones amb les quals he coincidit esporàdicament o sobretot anant d'excursió amb l'Estol Vidalba. És una primera passa de cara a conèixer altra gent i les realitats del poble.

—Pel que saps de Montuïri, ¿quins punts de comparació faries amb Son Macià?

—A Son Macià li podem aplicar també els dos adjectius esmentats abans: polèmic i festós. I ambdues coses les consider positives, perquè són senyal de vitalitat.

—Quines diferències remarcaries?

—Montuïri té més història i està més relacionat amb els pobles de l'entorn, els del Pla de Mallorca. Son Macià és més recent (data de l'any 1919) i petit i es troba més aïllat, si bé viu obert a la mar a través de Cales de Mallorca.

RECTORS SOLIDARIS

—Què és això de Rectors solidaris o equips de capellans?

—És una experiència recent, ja que només hi ha altres dos equips solidaris a Mallorca, un a Sòller i un altre a Ciutat. Consisteix en que els quatre capellans que formen l'equip serem a la vegada rectors de tres pobles: Montuïri, Porreres i Algaida. Procurarem planificar les coses de conjunt i mentre sigui possible ens repartirem les tasques interparroquials segons les aptituds i preferències de cadascú.

—És una "curolleta" vostra, és una manera de "rentar la cara a la gent"... o què?

—Més bé "què". La nostra voluntat és treballar seriosament en equip. De

Un moment de l'Eucaristia amb motiu de la presentació dels "rectors solidaris" a Porreres.

Segons En Pere Orpí, joventut i cultura són els dos punts primordials per al futur

totes maneres el temps ho dirà.

—Què poden aportar, des del teu punt de vista, els laics a l'equip de preveres, a la comunitat cristiana, a tot el poble?

—Moltíssim. Crec que són els laics els qui han de portar la responsabilitat pastoral, a través dels Consells Parroquials i altres equips de treball. No han d'esser un simples consultors o ajudants del rector, sinó membres actius i servidors de la comunitat.

—Tens alguns projectes immediats?

—De moment conèixer tot allò que siguin realitats positives i en bé del poble, i mirar de col·laborar-hi.

—T'has traçat ja una línia definida per a la teva actuació?

—Esser amic de tots. I voldria centrar la meua activitat damunt dos punts primordials per al futur d'un poble: joventut i cultura.

—Què diries als montuïrers en aquests moments de la teva arribada?

—Que tant jo com la rectoria estam oberts a tothom. I Déu faci que per molts d'anys.

Onofre Arbona

25 anys enrera

15 de Desembre de 1962

A la sessió plenària d'avui, l'Ajuntament acordà, entre altres obres urgents, la construcció de la nova Casa de la Vila amb un pressupost de 1.822.449,44 pessetes, ja actualitzat a l'any 1958 i l'Ajuntament hi aportarà un terç del total.

A l'acta d'aquella reunió es feu constar que «l'edifici actualment destinat a Casa de la Vila es troba en estat ruïnós i no hi ha cap de les seves dependències que reunisqui condicions per a la finalitat a la qual es destina. Això, i el fet que durant el darrer terç del segle passat s'acordàs la construcció d'una nova casa per a l'Ajuntament, per trobar-se en ruïnes l'existent, cosa que encara no s'ha duita a terme, prova més que suficient com és de necessària i urgent aquesta obra».

(Cal recordar que les obres no començaren fins a principis de 1967 i s'inaugurà el 14 de gener de 1968. O sia, que ja érem al darrer terç del segle següent al primer acord d'una nova construcció).

A MONTUÏRI

... d'ençà que es plens de s'Ajuntament es retransmeten per Ràdio Murta, es nostres regidors els preparen amb una setmana d'anticipació. Lo bo és que sovint surt millor s'assaig que sa funció.

—oOo—

... arribà una carta a sa rectoria a nom de Sra. de Tauler Valens que deia "como persona atenta a los acontecimientos que le rodean, necesita Vd. una revista objetiva i completa... le invito a descubrir Época". En vista que la dita senyora no apareixia, des de sa rectoria se decidí enviar sa carta al remitent: "Difusora de informació periódica S.A." convidant an aquesta empresa a descobrir sa revista BONA PAU.

—oOo—

... l'any que ve —el 88— es preveu que hi hagi moltes noces al nostre poble. Bastants de joves que entretenien "la voga" deixant passar es temps, de cop han decidit casar-se. S'única raó ha estat veure lo molt que aprenen ses seves al.lotes an es curset de cuina que es fa a "Ca ses Monges". Ara que tenen s'olla assegurada és més fàcil donar sa passa!

—oOo—

.. qualcú es dedicà a comptar ses faltes d'ortografia des programa de sa fira i festa de Santa Cecília. Alguna fins i tot era simpàtica, com el "passe" de videos.

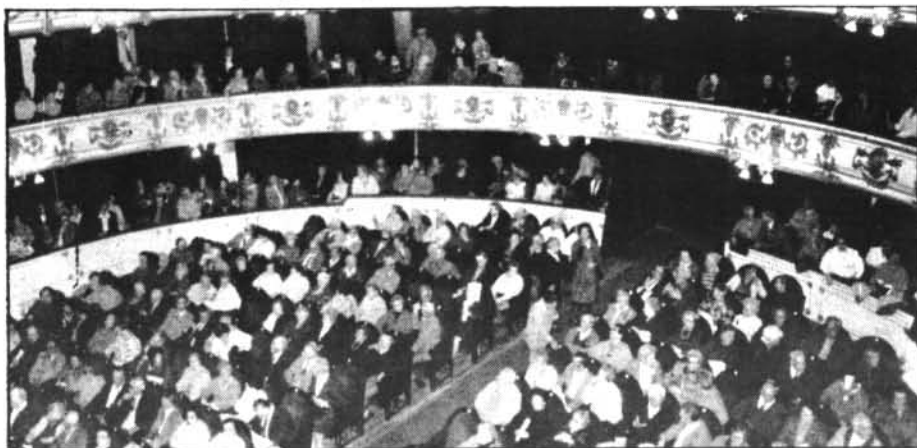
—oOo—

... un fragment del programa "Retalls" de Ràdio Murta es va haver de gravar sis vegades degut a ses rialles que provocava un fragment des guió que deia així: "hi ha altres classes de perdius: sa roja, sa perdiu grega, sa xerra, sa moruna: aquesta té cos arrodonit, ales curtes, pitera favada, ampli bavarall blanc...". Na Xisca Gomila llegia seriosament, però En Toni "Món" i En Miquel "Terric" bufaven a les totes.

—oOo—

... serà molt difícil que sa guarderia infantil estigui llesta quan pertoca. I tampoc es tenen notícies des comença-

Tercera Edat

Vista del Teatre Principal el dia de la representació de "Don Juan Tenorio" per a la Tercera Edat.

FESTA DE LES VERGES

Dia 21 d'Octubre passat un bon nombre d'associats es reuniren per a celebrar les Verges. La festa va consistir amb una "bunyolada" on quasi tots hi varen participar i tenir oportunitat de fer bulla. Però la festa va cobrar força quan varen envestir les serenates. I encara que no ho sembli, es pot assegurar que els nostres padrins ressuscitaren aquesta tra-

dició que s'hauria de recuperar per a la Vila.

EXCURSIÓ

Dies després de les Verges varen gaudir d'una bona excursió. Pot dir-se que recorregueren el tros de costa de Mallorca que va des de Capdepera fins al Port de Manacor. Tornaren molt satisfets, sobretot de la visita que feren als jardins i palau d'En March a Cala Ratjada.

ÒPERA EN EL PRINCIPAL

L'horabaixa del diumenge dia 15 de Novembre els associats assistiren en el teatre Principal de Ciutat, convidats pel C.I.M. a la representació de l'òpera "Don Juan Tenorio".

La majoria tornaren recordar amb satisfacció aquells temps de joventut i d'enamorament.

DIJOURS BO

Enguany tornaren repetir la mateixa "eixida" de l'any passat. Anaren a la fira del Djous Bo a Inca el 18 de Novembre. Però a l'hora de dinar, els montuïrers, juntament amb els de Porreres, Algaida, Felanitx i Ses Salines —un mil·lenar, en total— es reuniren a Son Sant Martí on els esperava un succulent tiberi com a colofó de la diada inquera.

REUNIÓ COMARCAL

Dia 18 del passat Novembre, la Junta de l'Associació tengué una reunió amb les altres de la Comarca del Pla. Allà es parlà de la problemàtica de l'Associació i també es feu entrega de les noves cartilles sanitàries que s'han fet pels de més de 65 anys i es va començar pels membres de la juntes. A poc a poc es repartiran a tots i aquesta cartilla serà la que en definitiva servirà per als de la Tercera Edat.

NOCES D'OR MATRIMONIALS

1937 - 1987

Dia 30 de desembre de 1937
es casaren
Jaume Roig Sunyer «de Campos»
amb

Joana A. Miralles Riera
«Porrerenca»

BONA PAU, amb motiu de les noces d'or matrimonials, s'uneix a l'alegria de tota la seva família, els felicita i desitja que puguin viure plegats molts d'anys.

ment de ses obres des nous vestuaris en es camp de futbol. Per la vila ja corren "xistes" i qualcú fa befa des qui en són responsables. Fins i tot n'hi ha que voldrien que BONA PAU s'hi "aficàs".

EN XERRIM

L'Ajuntament informa

Resum de la sessió plenària del 29 d'Octubre de 1987

INFORMES I COMUNICACIONS

Després de llegida i aprovada l'acta de la sessió anterior el Batle donà compte de la visita oficial que feren tots els batles del Pla de Mallorca als Presidents de la CAIB, Parlament Balear i el CIM.

D'entre els temes plantejats cal destacar la intenció del Govern Autònom de posar en funcionament una planta de compost; la coordinació de tots els polícies locals i guarderia local, i la mancomunització dels serveis socials, tècnics, professors d'educació física, etc.

La visita dels presidents de C.I. d'aquest Ajuntament al President de la CAIB, a efectes d'exposar-li els problemes i qüestions que tenim plantejats, tals com reforma i conservació de la Casa de la Vila, servei d'aigua potable domiciliària i depuració d'aigües residuals, residència per a la Tercera Edat, adecentament i il·luminació del Cementeri, rehabilitació de la zona del Molinar i microfilmació de l'arxiu municipal.

Visita al Conseller Gilet per a tractar el tema concret de la conservació i reforma de la Casa de la Vila: cal destacar la possibilitat de que es subvencioni l'execució d'aquesta obra una vegada que es presenti el corresponent projecte.

Nomenament de Joan A. Ramonell Amengual com a vocal de la Comissió Provincial d'Urbanisme.

Visita al President de la Creu Roja per a tractar de la problemàtica del lloc de socors a Montuïri.

Enquesta sobre el transport públic a Montuïri i ingrés de la subvenció de "Sa Nostra" pel tancament del porxo.

NORMES SUBSIDIÀRIES

Sobre aquest punt, la corporació per unanimitat va aprovar inicialment la modificació de les Normes Subsidiàries de Plantejament de Montuïri i sotmetre l'expedient a informació pública.

SON FORNÉS

A fi de continuar les excavacions i investigacions del jaciment de Son Fornés la Corporació acordà ratificar el conveni mitjançant el qual la Con-

selleria d'Educació i Cultura es compromet a aportar-hi 500.000 ptes.

SERVEIS DEL CEMENTERI

La Corporació també va acordar ratificar el contracte que té amb "Pompas Fúnebres de Manacor" per a l'explotació dels serveis fúnebres i manteniment del Cementeri Municipal pel plaç d'un any o fins que aquests serveis sien municipalitzats.

LLET A LES ESCOLES

A fi de poder subministrar llet a les escoles, l'Ajuntament sol·licitarà diferents subvencions i per la seva part hi aportaria el 10 per cent de l'import.

REGLAMENT MUNICIPAL

Els diferents grups polítics exposaren llurs punts de vista sobre la modificació del Reglament Orgànic Municipal. S'aprovaren alguns punts així com exposar al públic aquest acord perquè es puguin presentar reclamacions i suggerències.

L'HOSPITAL DE MANACOR

La Corporació, per unanimitat, aprovar apoiar la construcció d'un hospital a Manacor i manifestà la seva adhesió formal a la "Plataforma por-hospital de Manacor".

CANVI DEL DIA DEL PLE

S'acordà també celebrar les sessions ordinàries el darrer divendres de cada mes en lloc del darrer dijous.

PRECS I PREGUNTES

El regidor Miralles Pizà exposà la problemàtica sobre la salubritat de l'aigua de les Escoles, el mal estat de les canastres de bàsquet i l'adecentament de la placeta de l'escola. El Batle contestà que es tendria en compte.

Davant l'aparició i distribució d'octavetes pel poble firmades pel PSM i referent a la pujada de les contribucions, el batle formulà al regidor Sampol Mas la mateixa pregunta impresa: ¿De qui és la culpa?.

CONTRIBUCIONS

L'Ajuntament informa que sobre la pujada de les contribucions rústica i urbana el Govern Central va pujar un 5 per cent el valor cadastral.

El tipus també va pujar del 16 al 20 per cent ja que el Tribunal Constitucional va anul·lar tots els acords dels Ajuntaments i va fixar un sol tipus per a tota Espanya, el 20 per cent.

PRESSUPOST

L'avantprojecte de pressupost que està realitzant l'Ajuntament per a 1988 serà de 36.000.000 en lloc de 40.000.000 que pujava el de 1987.

La partida de prestació personal, portes i finestres i comptadors a les façanes no es posaran al cobrament.

En Sampol manifestà que l'única finalitat fou la d'intentar que la gent —que quan es feu la revisió del cadastre de la contribució urbana, essent batle Joan Miralles, no va tenir una actitud coherent, sinó més bé crítica, destructiva i obstructionista, donant-nos la culpa de la pujada d'aquestes contribucions— reflexioni i pensi si la seva actitud fou o no correcta.

Després d'haver tornat insistir en que les octavetes no tenien cap mala intenció, el batle indicant la mala intencionalitat de les octavetes, manifesta que la pujada o augment de les contribucions no l'ha realitzada per voluntat pròpia l'Ajuntament, no tenint-ne cap culpa, sinó més bé ha venut imposat per Llei, ja que el valor cadastral augmenta el 5 per cent i el tipus s'ha fixat en el 20 per cent. En tot cas, si la Llei ens ho permet els propers anys estudiarem la possibilitat de baixar-la.

El regidor Ferrer Mora planteja la qüestió o pregunta de com, quan i qui pot utilitzar els símbols representatius de l'Ajuntament. Després d'un breu debat el batle demana que el secretari informi sobre el tema. Aquest digué que no té coneixement que l'Ajuntament ho hagi regulat en forma expressa, si bé, diu, que a nivell estatal i de manera general els emblemes sols poder esser utilitzats per les entitats que representen i no per persones privades.

CONGRÉS INTERNACIONAL DE PERSONES D'EDAT

Del 26 al 29 de Novembre se celebrà a Hongria un Congrés Internacional de persones d'edat. Era la primera convenció en la que s'establia un contacte amb els països de l'Est d'Europa. De tot l'Estat espanyol hi participaren cinc representants i En Rafel Socias Miralles fou un d'ells.

Relevants personalitats, entre altres el Ministre d'Assumptes Exteriors de França i representants de la UNESCO i de la OMS, prengueren també part a l'esmentat Congrés.

TALLER DE RÀDIO

Organitzat pels "Tallers de Comunicació i medi ambient" s'ha celebrat en el Teatre Municipal de Manacor del 23 de Novembre al 3 de Desembre un taller de ràdio al qual hi han participat vuit components de l'equip de Ràdio Murta. La part teòrica s'ha anat alternant amb la pràctica i sens dubte haurà ajudat a la formació radiofònica dels membres que integren la nostra emisora local.

CURSET DE CUINA

Promogut per l'INEM (Institut Nacional d'Empleament) es començà el passat dia 9 de Novembre un curs de cuina obert a aquelles persones sense treball amb preferència a les de menys de 25 anys.

El curs durarà fins el proper mes de març. Hi participen 15 matriculades a més d'algunes "oients" i es combina la teoria amb la pràctica. Dóna les classes un cuiner jove que nom Francisco Medina.

El Curset de cuina ha tengut molt bona acceptació entre les joves montuïeres. Les que veim aquí no poden amagar la satisfacció.

RECTIFICACIÓ

El Regidor del C.D.S. Guillem Ferrer, fa constar públicament l'equivocació que es feu a BONA PAU en el passat número i demana una rectificació en el sentit que ell no va firmar la "proposta de convocatòria d'un ple extraordinari per a reprovar l'actuació del batle per utilització de símbols i ben públics amb fins partidistes..."

Resta feta la rectificació.

QUINTOS DE 1988

Dia 15 de Novembre es feu a Madrid el sorteig dels joves de la quinta de 1988. Per les notícies que tenim no hi ha cap montuïrer excident i els vuit que hauran d'anar a fer el servei militar l'any que ve són els següents:

(A continuació del nom incloem l'exèrcit on haurà d'anar i el número del cridament).

Sebastià Amengual Nicolau	(Terra)	5
Miquel Febrer Mayol	(Terra)	2
Pau Rossinyol Munar	(Terra)	1
Pere Joan Fiol Nicolau	(Mar.)	2
Joan Mayol Verger	(Terra)	5
Francesc Manera Roscar	(Terra)	1
Sebastià Cloquell Gomila	(Terra)	4
Antoni Ortiz Ferreira	(Terra)	5

Cal dir que són molts més els qui nasqueren l'any 1969, però, per distintes raons no s'incorporen amb aquesta quinta.

SA LLIBRETA A "SA BANCA" TÉ PREMIS

BANCA MARCH
T'esperam

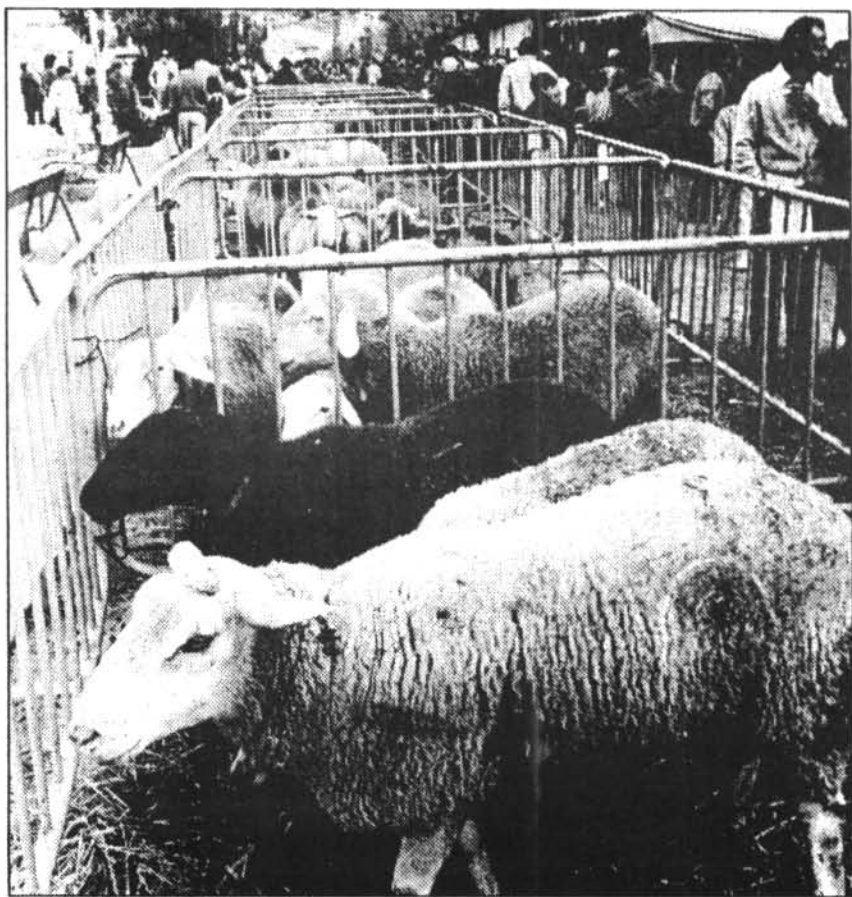

LA FIRA

Nombroses manifestacions de tot

Com fa tres anys, de bell nou es desitja a tots els qui visiten la fira, que efectivament la d'enguany també sia "bona fira".

Les mostres de tota classe de bestiar tornaran omplir, com ve succeïnt desde que la fira ha tornat reemprendre, els indrets de l'avinguda d'Es Dau i voltants.

La fira c

Quan quasi tots el pobles han celebrat ja la seva fira, ve la de Montuïri. Tal vegada un poc tardana, però el calendari de fires de Mallorca està molt saturat i la nostra és la darrera. Es podria dir que és la fira d'hivern perquè pràcticament ja ens trobam en època hivernal encara que disfrutem de diades de bon temps; i esperem que la d'enguany no desmeresqui.

El poble aquest dia recobra billantor i vida i neix dispost a acollir de bon grat els nombrosos visitants que, fent pinya amb els montuïrers, ompliran durant les darreres hores del matí la plaça i els llocs d'exposició i de concursos.

Si ens aturam a reconsiderar set anys enrera veurem que no fou molt difícil tornar emprendre

Dins Mallorca, la nostra fira es molt coneguda com la de "Sa Fira de sa Perdiu"

el poble

Una persona d'edat, com és Madò Rua, no mancà a la fira de l'any passat.

o vitalitzar la fira en aquesta nova singladura. Els qui regien l'Ajuntament l'any 1980, amb la col·laboració, aleshores, d'entitats d'empenta com la Societat de Caçadors, la Cooperativa Artesanal, la Cooperativa Agrícola, i l'ajuda de persones decidides que es responsabilitzaren de les exposicions i mostres de ca de mè mallorquí i eivissenc, de maquinària agrícola i industrial i vehicles de tota classe... entre tots ho aconseguiren. I des d'aquella fira ja no s'ha tornat aturar.

Es que la fira ha d'esser una mescladissa del que el poble fa i pot fer, del que reb i pot rebre. Hauria d'esser la mostra de tot el que la terra dóna, tant en conreu com en animals i plantes així com el que fa la menestralia. Si des d'una part es poguessin observar els productes que ens vénen de fora a fi de poder aprofitar-nos de les seves avantatges;

Programa

DISSABTE DIA 5 DE DESEMBRE

A les 19 h. Exposició de ceràmica a l'oficina de "Sa Nostra", a càrrec de Lina Llompart i Fullana, de Ca N'Antiga".

A les 21 h. Conferència organitzada pel Club Columbòfil Missatger de Montuïri. Tema: "Característiques del colom standart".

Passada de vídeos sobre columbòfila.

DIUMENGE DIA 6 DE DESEMBRE

A les 11 h. Passacarrers per la Banda de Música.

"IX MOSTRA DE SA PERDIU"

Organitzada per la Societat de Caçadors de Montuïri i l'Associació de Caçadors de Perdius amb reclam.

A les 9 del matí, a la Plaça Major s'obrirà la inscripció per a la perdiu i el xibiu.

A les 10h. els jutges començaran a valorar les perdius i a puntuar segons el seu plumatge, calor, cant, posador, etc.

Les perdius amb millor puntuació seran seleccionades per a passar al "parat simulacre".

A les 12 h. Primer Concurs de Xibius de Tords.

A les 13 h. Entrega de premis als guanyadors.

VIII EXPOSICIÓ I VENDA DE PRODUCTES ARTESANALS

VIII MOSTRA DE MAQUINÀRIA AGRÍCOLA I TURISME en Es Dau.

VIII EXPOSICIÓ, CONCURS I VENDA D'OVELLES en Es Dau. Organitzat per la Cooperativa Agrícola de Montuïri.

I EXPOSICIÓ MONOGRÀFICA DE FOTOGRAFIES DEL POBLE DE MONTUÏRI

Organitzada pels alumnes de 8è. Curs del C.P. Joan Mas i Verd de Montuïri.

EXPOSICIÓ—CONCURS DE RACES CANINES AUTÒCTONES DE LES ILLES BALEARS - CA EIVISSENC I DE BESTIAR

Organitzat pel Club Espanyol de Ca Eivissenc i la Societat de Caçadors de Montuïri

Exposició i desfilada a partir de les 9 h. del dia 6 de desembre, a la pista Es Dau.

Hi podran participar tots els cans eivissencs i de bestiar amb les seves varietats de pel dur, en les següents categories: a) OBERTA: de 15 mesos endavant, b) JOVE: de 9 a 18 mesos, c) QUISSONS: de 5 a 9 mesos.

Hi haurà dos trofeus pels millors ca i cussa de l'exposició (Best-in-show).

A les 13 h. Hi haurà entrega de trofeus.

La prova es regirà pel reglament de la Societat Canina.

Tots els qui duguin cans a l'exposició-concurs, podran prendre part a la caçada i torrada que tindrà lloc a S'Avall el següent dimarts de Sa Fira, dia 8 de desembre.

A les 18 h. Ball de bot a la Plaça Major.

des de l'altra, la fira hauria d'esser una expressió clara del nostre viure i del nostre somriure, de la nostra suor i del nostre reeixir, on

tampoc hi mancassin les atraccions, la música, el ball... La fira ho hauria d'aglutinar tot.

Onofre Arbona

Lina Llompart Fullana, de Ca N'Antiga

Presenta una exposició de ceràmica amb motiu de Sa Fira

En el programa de la fira d'enguany veim que Na Lina Llompart Fullana, de Ca N'Antiga presentarà una exposició de ceràmica a l'oficina de "Sa Nostra". Segons ella ens diu estarà oberta al públic el vespre del dissabte dia 5 i tot el dia 6, el diumenge de la fira.

Però volem saber algunes coses d'aquesta artista, i és per això que li formulam aquestes preguntes:

—Des de quan la teva afició a la pintura i a la ceràmica?

—Des de petita sempre vaig tenir una tendència a dibuixar, a crear coses que tal vegada essent tan petita no tenien molt de significat, però més endavant em vaig donar compte que aleshores ja començava a agafar aquest camí.

—Anares a classes de dibuix, ceràmica, etc.?

—Sí. En el col·legi ja vaig tenir professors molt bons dels quals vaig aprendre molt. A més del meu col·legi sempre vaig tenir altres professors particulars tant de dibuix com de ceràmica (en general).

—On vares estudiar?

—Als 12 anys vaig anar a l'Escola d'Arts i Oficis, on vaig trobar dos professors magnífics dels qui em puc sentir orgullosa. Un d'ells era el pintor mallorquí "Horrach". Allà em vaig donar compte del que significava per a mi tot el que estava relacionat amb l'art.

—Concretament en ceràmica, quan començares?

—Als sis anys ja feia els meus quadrets de fang al costat de la meva tia també ceramista, amb la qual vaig començar a conèixer la ceràmica damunt rajola. I com que aquesta tècnica m'agradava, els meus pares em cercaren una sèrie de professors per donar-me classes particulars de ceràmica.

—Estudies alguna cosa en particular?

—Vaig estudiar dos anys de disseny i alguns cursos a l'Escola d'Arts i Oficis, on encara estic estudiant.

—Com va sorgir la idea de donar classes a Montuïri?

—Vaig pensar que aquí no existia cap tipus de classes extraescolars on els nins poguessin expressar les seves idees mitjançant dibuixos, en aquest cas damunt rajoles; i em vaig decidir a provar-ho per veure com m'aniria.

—Quants d'alumnes tens ara?

—Vaig començar amb sis alumnes però ara ja en tenc 38, encara que d'edats compreses entre els 6 i 16 anys, si bé n'hi ha alguns de majors.

—Quin temps fa que dones classes a Montuïri?

—Prest farà tres anys.

—Tens tots els nins a la mateixa hora?

—No. Dividesc les classes en quatre grups de 12 nins i un de 14 nins. Els en don els dimecres horabixa i els dissabtes el matí.

—Com et sembla que anirà l'exposició?

—Esper que anirà bé ja que estarà a un lloc molt cèntric, com és "Sa Nostra". Això em fa suposar que les mares i els familiars dels nins vinguin a veure els treballs dels seus fills.

—O sia que no ets tu tota sola la qui exposes?

—Jo sols exposaré una tercera part; la resta estarà dedicada als nins que vénen a classe, ja que ells tenen una il·lusió molt més grossa que jo mateixa.

—Quines peces s'exposaran?

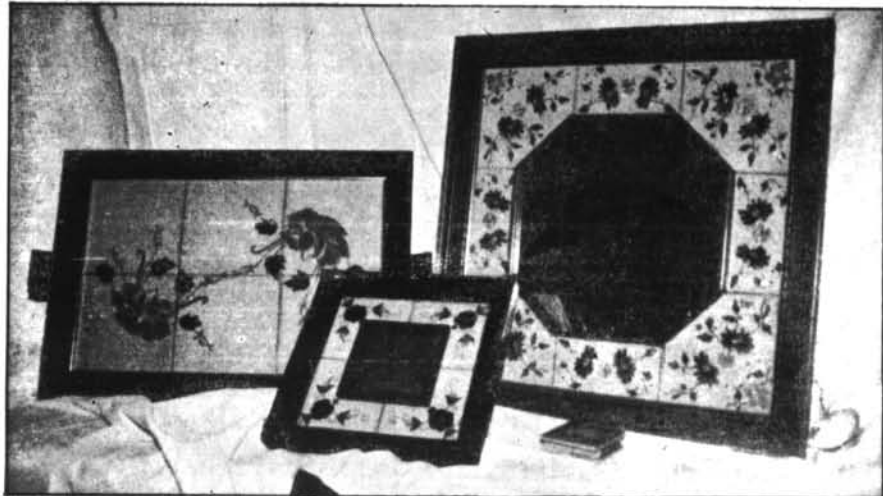
—Principalment seran miralls de rajoles, palanganes, quadres i qualque gerro. Les meves ceràmiques tenen un estil antic.

—Ja per acabar, voldries dir alguna cosa més?

—M'agradaria que el treball que he realitzat al llarg d'aquests darrers mesos sia ben reconegut.

En això també ho desitjam nosaltres.

Gabriel Gomila

A l'exposició de ceràmica es podrà contemplar l'art plasmat damunt rajoles

Dues notes volem exposar sobre el Concurs: l'interès dels alumnes —no minva gens— i el desenvolupament de la seva imaginació creadora. Els treballs rebuts ho proven.

MONTUÏRI HIPNOTITZAT

A Montuïri vivia un home solitari anomenat Mateu, vivia a foravila.

Un dia, avorrit, va voler passar els "40", la ràdio va començar a fer uns renous estranys que li provocaven son, fins que es va adormir. Quan es va despertar, es va trobar a una cambra tancada, damunt un llit. Veia doble, quan se li va aclarir la imatge va veure un altaveu a un racó del sòtil. L'altaveu va dir:

—Escoltau si us plau. Us trobeu al pol nord, baix terra. L'hem duit aquí per raons que aviat entendre. Nosaltres som extraterrestres, però no li farem cap mal. Abans de sortir poseu-vos la grana tèrmica que hi ha sobre la cadira... el nostre organisme no pot resistir altes temperatures, i aquesta és l'única habitació que té el que els humans anomenen calefacció... us esperem al final de passadís.

El Mateu tenia por.

Els marciàns, així es feien dir, el feren passar i li digueren que no hi havia res a tèmer.

El Mateu demanà que com havia arribat allà.

—Hipnosi, vam interferir l'ona de la teva ràdio i et donarem instruccions, hipnotitzat agafares l'avió, després de demanar vacances al lloc on treballes, i hipnotitzat caminaires fins al lloc on et venguérem a cercar. Escolta... Hi ha un director de televisió, que segrestant Ràdio Murta, i, pel mateix sistema que et vam hipnotitzar a tu, vol hipnotitzar tot Montuïri i fer-ne d'aquest un exèrcit amb què dominar les Balears. La seva base secreta és un molí abandonat, prop de Lloret. Nosaltres et proveïrem de poders perquè neutralitzis la seva banda i evitis el seu pla.

Amb els seu poders en Mateu vola cap a la base secreta, falten 15 segons perquè Ràdio Murta comenci a emetre.

Quan en Mateu entra i destrossa l'aparell li tiren una xarxa magnetitzada que anul·la els seus poders.

Tothom abandona la base, menys en Nicolau, que així es deia l'ajudant, ell li connecta la bomba al trocadisc i li diu:

—Tria un disc, quan el teu disc acabi,

El concurs literari

explotarà la bomba, als cinc minuts de 1 mitja la xarxa perdrà la seva càrrega magnètica; mentres esperes pots raonar sobre el teu passat, pel teu futur no importa que et preocupis.

—La bomba ja deu haver explotat, pensa el Nicolau quan veu un tronc que impedeix el pas.

Al damunt hi havia el Mateu!

Fa mitja volta i troba la Guàrdia Civil.

—Però, com és possible? Tu toques estar mort.

—Així és, diu el Mateu.

—El sistema era perfecte.

—Però tenia un defecte, el disc estava retxat.

Xavier Cañada

MONTUÏRI, UNA MULTINACIONAL DE PENSAMENT

Un bon dia, per cert un dia històric, el fill del batle (N'Albert), feia un clot al corral de casa seva, quan de repent li va sortir de dins la terra un roll d'un líquid negrós.

N'Albert tot assustat va anar cap a sa mare, la qual li va donar una passada, que quan li donava, treia fum per les orelles.

El pare (el batle) quan va sentir aquells bels, se n'hi va anar escapat, per veure el que passava. Però no sabien d'on venia aquell líquid. La dona deia si s'home havia canviat l'oli al cotxe, i ell li contestava que no. (Tot aquest embolic va venir perquè N'Albert estrenava "traje" i el se va posar negre.

El batle, tot enfadat, va decidir anar al corral a veure el que havia pogut esser i tan gros va esser el seu espantament que els ulls li sortien de la cara. De tot d'una no sabia d'on podia sortir aquell líquid, però després va pensar en la possibilitat de que fos petroli, i ell tot content va anar a fer una crida perquè el poble ho sabés.

Quan la gent va sentir allò, pegava bots d'alegria, corejant: farem una multinacional!!!...El President de futbol ja pensava en la possibilitat de fixar En "Maradona", en fer un camp de futbol nou, etc.

El batle va fer venir una persona perquè analitzés aquell líquid. Tota la gent resava perquè fos petroli, però va esser insuficient, perquè aquell home va dir que no ho sabia, el que era aquella

substància, però el que era segur és que no era petroli.

El batle tot plorinyant va agafar un càvec i va començar a cavar, i sabeu què va trobar? - Una canal, una canal d'aigües brutes. Tan grossa va esser la decepció que al batle li va "pegar" diarrea; i la gent del poble, tot coabaixa,

Miquel Verd Canyelles

SANT BARTOMEU, FESTA TRADICIONAL MONTUÏRERA

Montuïri, poblet situat al centre de Mallorca, que s'alça damunt un turonet, té com qualsevol altre poble, una festa tradicional: Sant Bartomeu és la de Montuïri.

Aquest dia de festa, que és a finals del mes d'Agost, la plaça s'umpla de gent igual que els carrers per on passa el dimoni i els cossiers.

Aquests personatges, el dimoni i els cossiers, dancen i encalquen pel poble i són observats per montuïrers i no montuïrers.

El dimoni, un dels personatges de la festa, expressa el mal. Aquests dies, amb la seva carota, les banyes negres, uns bons bigots i un picarol, una barrotta i unes escorretjades amb les quals persegueix la joventut que corr davant d'ell.

Els cossiers són un grup de joves montuïrers que dancen al so de les xeremies i interpreten els balls: "Flor de Murta", "El rei no podia", "Obriu-mos", "Sa Dança Nova", "Es Gentil", "Mestre Joan", "Sa Gallineta Rossa", "Es Mercanço", "Es Mocadors" i "L'Oferta".

Aquest grup de balladors està format per sis cossiers i una dama, que vesteixen unes robes de colors molt vius i lluent, com són el verd, rosa i groc. Consisteix en un capell amb flors, una camisa blanca, uns calçons amb bufes blancs, unes calces amb cascavells blanques, igual que les esperdenyes, una falda fins els genolls, groga, rosa o verda i una peça a la cintura del mateix color que la falda. També duen una estampa i dos rams d'alfabeguera amb dos mocadors a cada ram, amb els quals dansen.

A més dels cossiers i el dimoni, el que tenen de característic les festes de Montuïri, és la quantitat de gent que hi assisteix.

Ma. Francisca Gomila

Jaume Mas Bunyola, «Noto»

Als 90 anys encara fa gloses

L'amo En Jaume Mas Bunyola "Noto" va néixer dia 19 de Març de l'any 1898 a Montuïri. És el germà major de tres germans. No va estudiar mai encara que sap escriure, compondre i llegir. Segons ens dirà després, va viure uns anys a Cuba on va treballar de fuster i de cobrador de tramvies. L'any 1935 va tornar a Montuïri i l'any següent es va declarar la guerra civil i ell va esser empresonat. Fins ara es conserva bé; l'únic que té és un tremolor a les mans.

Conec l'amo En Jaume des de fa molt de temps. Quan jo era petit ell era el meu tet. Em feia les gràcies que es poden fer a qualsevol nin o nina. Els seus regals molt especials eren per a mi, una poesia. La seva habilitat per fer gloses és eloqüent així com la seva veu amb la qual acompanyava moltes vetlades distintes persones de les famílies "Miró", "Molinera" etc., costum ara ja perdut per la transició dels anys.

Avui ens acostam a ell un poc més a fi de saber millor qui és aquest vef nostre i, a la vegada, donar-lo a conèixer als lectors.

—Quants d'anys teniu, l'amo En Jaume?

—El proper mes de març en compliré 90.

—Quins records teniu de la vostra joventut?

—El que record més és que era una persona gastadora.

—Per quin motiu vàreu emigrar cap a Cuba?

—Me'n vaig anar a Cuba per no casar-me.

—Quan arribàreu allà, què vos va parèixer Cuba?

—Era una terra molt diferent d'aquí. Em va agradar molt, no hi feia fred mai. Estaven molt "adelantats". Per mi era un lloc millor que Espanya. En aquells temps era com ara aquí.

—Va esser llarga la vostra estada en aquell país?

—Hi vaig anar l'any 20 i la tornada va esser l'any 35.

—Si vos tornassin donar una oportunitat de néixer, què vos agradaria canviar de la vostra vida?

—La canviaria tota perquè no he

aprofitat cap qualitat de la meua vida. Per Cuba hi havia gent que em venia darrera perquè utilitzàs la meua veu i les poesies, cosa que no vaig fer.

—Què canviaríeu de Montuïri?

—De Montuïri no canviaria res, perquè és el meu poble i així l'estimo.

—Com eren les festes, quaranta anys enrera?

—Eren festes de costums antigues, completament diferents a les d'ara.

—Podríeu dir-nos com es divertia la joventut?

—No era molt moderna, uns i altres es vestien així com podien. La gent es divertia fent balls amb la música del poble. També venia la de Porreres i anava a "Cas Confter". Li deien "Música del dimoni". La de Montuïri tocava a "Ca n'Aloi".

—Quan es feia la fira?

—De fira... no en feien. Només els dimarts venien quatre venedors.

Formula afirmacions com aquestes:

"Me'n vaig anar a Cuba per no casar-me"
 "En el meu temps, la joventut no tenia cap inquietud"
 "Si tornàs néixer, canviaria tota la meua vida"

L'amo En Jaume no canviaria res de Montuïri perquè és el seu poble i així l'estima

—Quines inquietuds tenia la gent del vostre temps?

—No en tenia cap.

—Si ara vos donassin a triar entre la joventut d'abans i la d'ara, amb quina vos quedaríeu?

—Amb la vella, perquè hi havia més formalitat amb tothom.

—Trobau que s'ha perdut l'educació cap a la gent de més edat?

—No, ja que de rares i que es perden sempre n'hi ha. Però també ara les respecten més pels doblers que tenen.

—Què li demanaríeu a la joventut d'ara?

—Que estàs un poc més alerta amb tot.

—I a la d'abans, què li hauríeu demanat?

Antoni Gomila Jaume

Parla de la construcció del nou hospital de Manacor

Mijançant la premsa de Ciutat hem pogut saber que el montuïrer Antoni Gomila Jaume, el qual té la seva oficina d'assegurances a Manacor, des de fa molt de temps ve lluitant perquè allà es contruesqui un hospital i la gent de la Comarca no s'hagi de desplaçar a Palma quan en tengui necessitat. En Toni ha estat el secretari de la Comissió de Seguiment, d'aquí el seu goig una vegada que s'ha aconseguit aquesta millora. És per això que va dir:

—S'ha fet realitat un somni. Un somni pel que tants han lluitat durant molts d'anys. Estava clar que a Manacor mancava assistència sanitària, encara que la situació va canviar un poc quan es va posar en funcionament el Centre de Salut i d'Especialitats de Manacor. Els ambulatoris completaran els serveis del nou hospital.

—Ve de molt enrera aquesta preocupació?

—Des que estic fent feina a Manacor, fa vint-i-un anys, sempre he detectat la manca d'un hospital comarcal i un ambulatori per atendre les necessitats sa-

nitàries d'una comarca que no tenia on anar en cas d'urgència. Per a radiografies, anàlisi o especialista s'havien de desplaçar a Ciutat.

—Per què t'hi aficaves?

—Degut a la meua professió d'assegurances, sempre vaig treballar a favor d'un servei sanitari digne, perquè considerava que la comarca de Manacor s'ho mereixia degut a la manca total de serveis.

—Quan ho demanàveu, què us deien?

A la comarca de Manacor hi mancava assistència sanitària

Pels montuïrers serà un avantatge i se'n podran aprofitar

—Quan ho demanàvem, juntament amb altres persones, ens deien que sols hi estàvem interessats els de Manacor, els altres municipis no demanaven res i per tal motiu tenien els mateixos drets que Manacor de tenir els mateixos serveis en els respectius municipis. Fou degut a això que va sorgir la Comissió de Seguiment integrada pels batles de Manacor i la comarca juntament amb

les patronals PIMEM i el sindicat UGT, firmant tots la ubicació de l'hospital a Manacor.

—Quines passes donàreu?

—La citada Comissió va visitar totes les autoritats provincials i també els responsables de Sanitat i el mateix Ministre de Sanitat perquè no teníem constata satisfactòria dels escrits enviats. Això fou el motiu d'organitzar la històrica manifestació sobre Ciutat, d'unes vuit mil persones, totes de la part forana per demostrar als responsables dels doblers sanitaris que amb la seva actitud estaven equivocats.

—Encara que ja sabem el resultat gojós d'aquesta empresa, podries dir-nos com va concloure?

—El passat dia 17 de Novembre es va desplaçar a Manacor el Secretari General de la Seguretat Social a Madrid, senyor Arrojo, per comunicar-nos personalment la decisió del Ministre, de contruir l'hospital a Manacor. Així es concedia a tota una comarca això que venia demanant fa molts d'anys. I per a aconseguir-ho no li va quedar més remei que manifestar-se a Palma.

Sols resta donar l'enhorabona als qui han fet possible aquesta consecució i als qui en sortiran beneficiats. I fins i tot els montuïrers se'n podran aprofitar, ja que anar a Manacor suposa manco temps que desplaçar-se a Son Dureta, a Ciutat.

—Que aprenguessin a viure millor.

—Quines festes hi havia en el vostre temps?

—Les de Nadal, Pasqua, Sant Bartomeu, darrers dies...

—Quin do posseïu per tenir aquesta capacitat d'enllestir una poesia?

—Poca lletra, però molta inspiració.

—Per què no vàreu voler ser una persona famosa?

—Perquè tenia es cap buit i em ballava.

—Quantes al.lotes vàreu festejar?

—Es pot dir que només una, que era "Na Moragues".

—Per acabar, vos demanaria amb quina etapa de la vostra vida vos quedaríeu?

—Amb la dels trenta anys, ja que tenia un poc més d'experiència de la meua vida.

Abans de deixar l'amo En Jaume vaig voler que em repetís unes gloses que va dir quan es va celebrar la Constitució. No es va fer pregar molt. Així me les va dir:

Celebrant sa Constitució n'hi havia que no estaven convidats, eren els aprofitats que no ho podien consentir; tenen sa sang de conill perquè la tenen tocada.

Seguiu es vostre camí que així collireu s'anyada de sa llavor que heu sembrada, a dins es vostre jardí.

Teniu sa creu guanyada i va ser molt avantatjada, però va dur mal camí, per això està tan soïada, que amb lleixiu no pot tornar en sí.

—Que visqueu molts d'anys, l'amo En Jaume!

Petra Mayol Roca

Onofre Arbona

La Patrona dels músics

El debut de nous cantants, l'actuació conjunta de la banda i la coral parroquial, l'estrena de noves partitures i la presentació del grup de l'Escola de Música foren les novetats més destacades del programa d'actes organitzat amb motiu de la festa de Santa Cecília, que va tenir lloc el diumenge dia 22 de Novembre en el temple de Sant Bartomeu.

A la sortida es podien sentir comentaris com "això és el testimoni de la cultura del poble", "hem disfrutat", "com ho han fet de bé"... i algun més apassionat va dir "el millor acte de l'any".

Realment, la gent, que omplia el temple, va demostrar amb el seu silenci que a Montuïri ens agrada la música i va testificar amb la seva actitud l'èxit d'una excel·lent actuació.

En Tomeu Tauler va presentar l'acte, va agrair i encoratjar a totes aquelles persones que d'una manera o altra treballen per a la música a Montuïri, remarcant l'esforç callat i poc reconegut que suposen totes aquestes actuacions.

En primer lloc es va presentar un grupet de tres nines i un nin que sota el nom de "Queen" varen cantar la cançó "Love of my life". Els acompanyaren amb flauta i piano els seus professors de música Ferran Vaquer i Margalida Vaquer.

La Coral Parroquial va tenir una actuació extraordinària al llarg de la Missa, va interpretar "Ave Maria" de Vitoria,

LA FESTA DE SANTA CECÍLIA, TESTIMONI CULTURAL MONTUÏRER

"Vapensiero" de Verdi i va estrenar "Anem Pastors a Betlem" del pare Martorell.

La Banda de Música va fer l'estrena de tres partitures de reconeguda vàlua: "Balada gallega", de Joan Montes, "La tabernera del Puerto", de Pablo Sorozábal i el pasdoble "Las Provincias", de

Terol. Va acabar tocant l'himne de Montuïri, la "Flor de Murta".

L'acte va concloure amb l'actuació conjunta de banda i coral, interpretant "Marxa alegre" del montuïter Pare Martorell.

A migdia, músics, cantants, socis i familiars es reuniren al restaurant "La Ponderosa" del Port de Felanitx gaudint del bon dinar de germanor.

Tots els actes foren organitzats pel Patronat Local de Música.

Biel Gomila

Dos moments de las interpretacions de la Banda de Música i la Coral Parroquial en el concert que oferiren dins l'església el dia de Santa Cecília.

*Molts d'anys i Bones Festes
És el millor desig de
Bona Pau a tots els lectors*

Els coloms missatgers

Història i sentit de l'orientació

a les guerres entre Egipcis, Grecs, Romans, Arabs, etc.

A partir de 1.820 sobtenien a Amberes les primeres notícies de les Borses de Valors estrangeres mitjançant els coloms missatgers i més d'una operació famosa es va realitzar en base als informes rebuts per correu alat. També s'han utilitzat per al transport d'anàlisis de sang des de l'hospital al laboratori.

Actualment hi ha 37 països associats a la Federació Columbòfila Internacional, amb més de 21.617 clubs i 23 milions de coloms censats. Darrerament sabem que els Estats Units i Japó són els països que més potencien la Columbòfila i s'han dirigit a Occident per aconseguir les millors races.

Però, ¿què volem d'un bon colom o com ha d'esser un colom amb totes les qualitats?

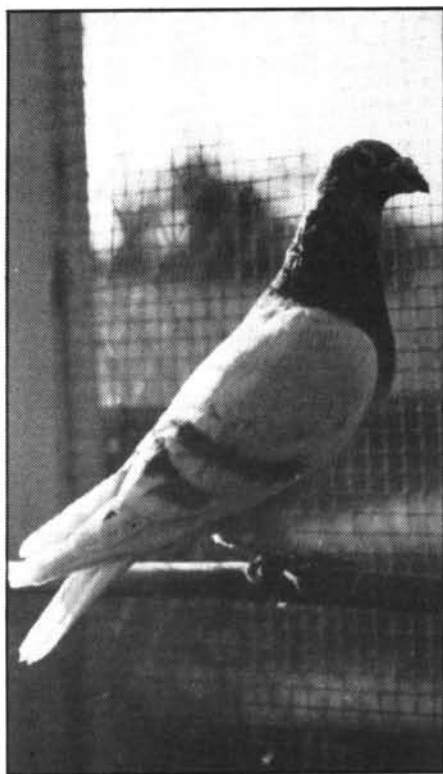
Hi ha colomistes que es fien molt en la vista (blanca, vermella, etc.), el cercle de correlació de l'ull, si està ben proporcionat, l'equilibri del cos,

el plomatge, les plomes de l'ala, l'avant ala, la rera-ala, el braç de l'ala: se li ha de mirar tot, però és molt important el plomatge. Per tant, el colom a més a més d'intel·ligència, ha de tenir el seu cos en condicions, la força suficient per tornar a casa seva.

Les plomes de l'ala es divideixen en primàries i secundàries; les primàries són les 10 plomes més llargues i a la vegada es divideixen en dues parts, les que creen la força i les que l'utilitzen; la força és creada únicament per les darreres plomes (7, 8, 9 i 10) i és utilitzada per les 6 restants primàries.

Les secundàries són 12, formen la part passiva; el seu paper és ajudar al sosteniment del vol, augmentant la superfície de sustentació; en els planejadors (àguila, voltor, gavina, etc.) aconsegueix un gran desenvolupament en comparació de la resta de l'ala. Les timoneres, plomes de la coa, són 12.

Montuiri, Novembre del 1987.
CLUB COLUMBÒFIL MISSATGER

Per tots és prou conegut que Bèlgica és la mare dels coloms missatgers i concretament de la Columbòfila organitzada a finals del segle passat. Els dos grans nuclis eren Lieja i Amberes. Però el més important i que distingeix el colom missatger dels altres animals és el seu sentit de l'orientació, doncs amollat a un lloc desconegut (per ells), a centenars, inclús a més de 1.000 quilòmetres del seu colomer, tornen al seu punt de partida (el colomer) a una velocitat de 90 quilòmetres hora, 800 quilòmetres dia apoximadament.

Els animals cridats a desplaçar-se sovint han de resoldre un gran problema, el de la seva orientació; sia el que sia el lloc on es troben, han d'esser capaços de trobar el seu punt de destí; és el cas de les aus migratòries i de les aus que van a caçar insectes i deixen les cries dins el niu.

¿Com es pot orientar amb tanta precisió, sense l'ajuda dels equips de navegació que té l'home? Per ventura pel sol olfacte, el camp magnètic terrestre o altre element que li serveix de guia. Les investigacions d'aquests darrers anys, principalment el descobriment de vidres de magnetita, en el cap dels coloms, com a l'abella o la bactèria, permeten comprendre millor els misteris més estranys del comportament dels animals i la seva navegació. Per tant els coloms tenen una gran percepció del camp magnètic terrestre.

Des de l'antiguitat hi ha notícies de la utilitat dels coloms missatgers,

Quan tot estava enllestí per començar a Ciutat la festa de la beata, consistent en una gran desfílada on hi havien de participar varis milers de persones, carrosses, bandes de música, agrupacions folklòriques... una inoportuna pluja, forta i contínua, ho impedí.

Aquesta foto correspon a la carrossa representativa de Montuiri, la qual, com la resta, no va poder sortir.

Abundant activitat esportiva entorn a la fira

FUTBOL

Resultats dels partits jugats el passat mes de Novembre:

BENJAMINS

Molí Nou Vilafranca, 1 - Montuïri, 4
Montuïri, 0 - Porreres, 0
Algaida, 0 - Montuïri, 4

ALEVINS

Margaritense, 0 - Montuïri, 6
Montuïri, 4 - Col·legi St. Pere, 1
Cardassar, 3 - Montuïri, 0
Montuïri, 11 - At. Parr. R.Llull, 0

INFANTILS

Montuïri, 1 - Algaida, 2
Montuïri, 2 - Avance, 1
Colònia, 0 - Montuïri, 0
(Suspès per incidents del públic)

JUVENILS

Montuïri, 3 - Joventut Sallista B, 0
Porreres, 3 - Montuïri, 0
Montuïri, 1 - At. Llubí, 3
Algaida, 4 - Montuïri, 3

I PREFERENT

Si el mes passat parlàvem de la recuperació del Montuïri, també dèiem que no convenia del tot als aficionats. És ver que els jugadors ho posen tot i que fan un gran esforç, però també veim que serà difícil acabar la lliga situats en els llocs de davant. Temps n'hi ha i ganes també. Sols resta guanyar partits a Montuïri i fora camp i això sols ho aconseguiran millorant encara més la qualitat del joc. Els rivals, pitgen.

FERRIOLENSE, 3 - MONTUÏRI, 1

Poques vegades donam la culpa a l'àrbitre, però en aquesta, el Montuïri va tenir un molt fort rival: el senyor Navío Ruiz del qual ens consta la seva fòbia al Montuïri i ho va demostrar ben clar amb targetes, dos penalties i expulsions contra els montuïrers.

MONTUÏRI - ESPORLES

A causa de les pluges caigudes el matí, "Es Revolt" presentava un deficient estat i amb molta d'aigua. Per aquest motiu, els delegats d'ambdós

Damià Sunyer, un dels jugadors del Montuïri que més destaquen aquesta temporada

equips acordaren suspendre'l amb el vist i plau del col·legiat senyor Arbona. Es jugarà el dimarts 8 de desembre, festa de la Immaculada, a les 15'45 hores.

PORTO CRISTO, 3 - MONTUÏRI, 1

Els del Port de Manacor són un dels millors equips de la preferent i volen tornar a la III Divisió. Ho demostraren bé fent un dels partits més complets de la temporada, segons resaren les cròniques d'allà. A mitja hora de joc el Montuïri ja perdia de 3 - 0.

MONTUÏRI, 3 - SES SALINES, 1

Durant bona part de l'encontre el partit va estar nivellat. Primer marcaren els saliners encara que la primera part ja va acabar en empat. La reacció del Montuïri fou tan espectacular que els nostres podrien haver marcat més gols. Cal destacar el gran partidasso de Sunyer, el qual, a més de marcar un gol fou el millor de tots.

BASQUET

Una agradable sorpresa ha estat aquest nou equip. Essent les més joves del grup —només hi ha dues jugadores de l'edat reglamentària i totes les altres són més joves— han anat les primeres del grup.

A falta d'una jornada per acabar la primera volta eren un dels tres equips que només han perdut un partit: Santanyí, Porciúncula i Montuïri.

Aquests han estat els darrers resultats:

Santa Mònica, 20 - Montuïri, 35
Montuïri, 52 - Sant Josep B, 26
La Porciúncula, 57 - Montuïri, 33

EL MES POLIESPORTIU FIRA

Una forta activitat és desenvolupada en aquests mesos de novembre i desembre amb el programa "Mes poliesportiu" organitzat entorn a la fira. S'hauran jugat un total de 10 partits de bàsquet, 10 de futbol-sala, una trobada d'escacs i uns partits d'exhibició de handbol.

Hi participaran les escoles de Montuïri, Sant Jordi, Santa Eugènia, Sineu, Santanyí, Maria de la Salut, Porreres i Pio XII.

Biel Gomila

Gloses

De l'amo En Miquel "Parrí"
ALS COLOMISTES

Li digueren que digués qualche glosa dedicada als "colomistes". I ell es va explicar d'aquesta manera:

Si voleu prendre lliçons d'un qui coloms va posar, eren d'aquells de volar que pareixien falcons; de Palma en tres camions els transportava el menjar i perquè no els va bastar els va haver de donar sa dona i ets infants, i ell arribà a perdre es calçons, es córrer i es caminar.

M.Massanet "Parrí"
(Octubre 1987)

AL METGE

Poc temps abans d'anar-se'n el metge, li va dedicar aquesta glosa:

Sense donar-li martiri, metge, el vénc a saludar, segons diuen, que se'n va i, enc que sigui català, li desig gran benestar: que amb salut pugui tornar pes poble de Montuiri.

(6 - 11 - 87) Miquel "Parrí"

ALTRES GLOSES

Amb motiu de Santa Catalina

Catalines, escoltau, lo que ara jo vos diré, molts d'anys festa pogueu fer amb salut, doblers i pau; si an això poc ho trobau a Déu del cel demanau, tot lo que hàgiu de mester.

Miquel "Parrí"

A Pere Orpí amb motiu de la seva partida de Son Macià

Anau, Anau en bona hora; sembrau allà on anau, com aquí, sa llavor bona de sa cultura i sa Pau!

Gabriel Barceló

PLUVIOMETRE

Pluja caiguda a Montuiri durant el passat mes de Novembre:

Dia 3	0'90 litres
Dia 4	3'40 litres
Dia 7	17'70 litres
Dia 8	38'40 litres
Dia 9	14'90 litres
Dia 23	4'50 litres
Dia 24	6'30 litres
Dia 25	0'80 litres
Total	86'90 litres

CUINAR EN CASA**COQUES DE NADAL****INGREDIENTS**

1 quilo de farina de força.
5 ous.
300 grams de sucre.
200 grams de saïm.
1 unça de llevadura de pa per quilo.

ELABORACIÓ

Es fon la llevadura, saïm, sucre i els ous. S'hi posa la farina i es pasta bé. S'arregla amb oli. Quan són toves es fan. Amb un quilo surten 4 ó 5 coques.

*Recepta de
Francisca Riera "Soqueta".*

TORRÓ**INGREDIENTS**

1 quilo d'ametles mòltes, crues.
1 tassó (de vi) d'aigua.
1 tassó (de vi) de suc de taronja.
1 tubet de "vainilla".
1 llimona i 1 taronja, rallades.
Canyella pols.
800 grams de sucre.

ELABORACIÓ

Posar el líquid i el sucre dins una greixonera al foc, remanar fins a fer caramell, llavors posar-hi les ametles i la resta i remanar fins que les ametles prenguin color.

Llavors fer barres amb fruites confitades a dedins.

*Recepta de
Catalina Sastre.*

DEMOGRAFIA**DEFUNCIONS**

Dia 3 de Novembre.- Antònia Mas Bunyola, viuda de 87 anys. "Nota".

Dia 6 de Novembre.- Gabriel Martorell Verger, casat de 76 anys. "Mora-gues".

Dia 20 de Novembre.- Galán Jiménez González, casat de 50 anys. "Ca N'Eugènia".

Dia 25 de Novembre.- Josep Ribas Mulet, casat de 64 anys. "Mariano"

MATRIMONIS

Dia 7 de Novembre.- Joan Rigo Garau amb Aina Maria Miralles Roca.

NAIXEMENTS

Dia 23 d'Octubre.- Elisabet Maria Ginard Fiol, filla de Mateu i Joana Maria.

NOTÍCIES D'ESGLÉSIA

GRUPS D'ACCIÓ SOCIAL

El passat dia 7 de Novembre els grups d'acció social de l'Església de Mallorca celebraren la seva trobada mensual a la rectoria de Montuïri on hi acudiren més de 70 persones. La ponència i debat giraren entorn al tema "Sistemes socio-econòmics en el món d'avui que condicionen l'acció social"

PRESENTACIÓ DE L'EQUIP DE RECTORS SOLIDARIS

Els dies 7 i 8 de Novembre a Porreres i Montuïri respectivament i el dia 15 a Algaida, fou presentat a les diferents parròquies el nou equip de rectors solidaris que animaran la pastoral d'aquests tres pobles. Tant el Vicari General com el Vicari Episcopal insistiren que l'equip era per a millorar el servei al poble i que per a dur a terme aquesta tasca calia esser fidels a l'Evangelí, a l'Esperit i al mateix poble.

CELEBRACIÓ PENITENCIAL

A fi de preparar millor les festes de Nadal que s'acosten, la Parròquia convida els feels a participar a la celebració del Sagrament de la Penitència que tindrà lloc el dimarts dia 15 a les 8 del vespre.

COL·LECTA PER L'ESGLÉSIA DIOCESANA

Per quart any consecutiu celebrarem el dia de l'Església diocesana. Aquesta jornada que ens agermana amb les altres comunitats parroquials i ens situa dins la realitat més ampla que és la Diòcesi, pretén ajudar-nos a prendre consciència de que l'Església som tots i és entre tots que l'hem de sostenir. La quantitat recaptada a Montuïri en aquesta jornada fou de 45.200 pessetes, les quals ja han estat entregades al Bisbat.

ADVENT MARIÀ

Amb motiu de celebrar-se l'any Marià volem que les celebracions d'advent d'enguany tinguin molt present la figura de Maria.

S'està pensant que per la festa de la Mare de Déu de la Bona Pau (24 de gener) tal volta es podria fer un acte significatiu com el baixar la imatge de la Bona Pau des del Puig a la Parròquia. En el proper número donarem més informació.

MATINES

En vista de la bona acollida que ha tengut els darrers anys la celebració de les matines de part de prest, enguany repetirem el mateix horari: serà a les 9

del vespre. D'aquesta manera es facilita la participació d'al.lots i pares.

Per tal d'ajudar a les persones més necessitades de la nostra societat, s'admeten productes alimenticis que no es perdin, perfectament empotats (llet, sucre, arròs, etc.).

BONES FESTES

La comunitat parroquial, que vol esser sempre llar acollidora de tots, desitja un bon Nadal a tots els montuïrers i lectors.

Que la calor del nostre cor acompanyi, especialment aquests dies, totes les persones amb les quals d'una o altra manera ens relacionarem.

Molts d'anys a tots!

DE L'ENTREVISTA DEL BISBE A RÀDIO MURTA

"ELS CIUTADANS... DE TENIR CANALS PER INTERPELLAR"

—Quan per a una campanya electoral es gasten "barbaritats": vuit mil milions de pessetes, a un país on hi ha vuit milions de pobres, ¿no ho troba una incongruència i una injustícia? ¿Com és que això no es denuncia?

—Jo ho trobo una exageració i una certa injustícia. El sistema democràtic es basa en la informació de les persones, i els partits tenen el dret d'informar els ciutadans de quins són els seus programes, els seus projectes, donar compte de les seves realitzacions; els ciutadans han de tenir canals per interpellar, i això suposa un muntatge informatiu, i tot això costa doblers. Ara, vuit mil milions són molts de milions...

S'hauria pogut aprofitar millor la campanya i gastar més pocs doblers i dedicar-los a accions socials o altres accions complementàries que puguin disminuir el nombre de pobres, com és un desafiament que ningú a la nostra societat ha afrontat d'una manera clara; i és el problema de l'atur, de la marginació. Crec que aquí hi hauríem de posar la major part dels nostres esforços.

Excursió dels nins de catequesi, del grup dels diumenges.